

Täysistunto

Torstai 8.6.2017 klo 16.01—19.46

3.1. Suullinen kysymys tuloerojen kaventamisesta (Johanna Ojala-Niemelä sd)

Suullinen kysymys SKT 90/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Ojala-Niemelä.

Keskustelu

16.02 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on se, että olemme yksi maailman tasa-arvoisimmista maista. Eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset ovat kuitenkin alkaneet näkymään myös meillä niin toimeentulo-, koulutus- kuin terveyserojen kasvuna.

Tällä viikolla julkaistiin Sorsa-säätiön raportti, jossa professori Hiilamo käy läpi 12 eri reseptiä tuloerojen kaventamiseksi. Suomessa on siirrytty pysyvästi aikaisempaa korkeampien tuloerojen ja suuremman eriarvoisuuden aikaan. Köyhimmät ovat jääneet muista jälkeen pitkäaikaistyöttömyyden ja sosiaaliturvaleikkausten vuoksi.

Jo varhaislapsuudesta kumpuaa eriarvoistumista, jos varhaiskasvatus ja lapsiperheitten palvelut ja taloudellinen tuki eivät ole kunnossa. Eriarvoistuminen ei ole väistämättömyys ja talouskasvun seuraus, vaan siihen voidaan vaikuttaa politiikalla.

Arvoisa pääministeri, nyt kun hallituksella tulee kaksi vuotta täyteen ja on välitarkastelun paikka, miten te itse arvioisitte hallituksen onnistuneen eriarvoisuuden vähentymisessä?

16.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eriarvoistumiskehitys on pitkään jatkunut ilmiö Suomessa ja yksi vaikeimmista ongelmistamme. Se, mihin hallituksen kahden ensimmäisen vuoden aikana tässä on keskeisimmin pystytty vaikuttamaan, on pitkäaikaistyöttömyyden trendin kääntäminen. Meillä on nyt 12 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin vuosi sitten, ja tämä on ehkä keskeisin saavutus, mitä olemme eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi saaneet hallituksena aikaan, ja tätä työtä pitää jatkaa. Olemme myöskin asettaneet Juho Saaren työryhmän, jolla on tämän vuoden loppuun saakka aikaa tehdä ehdotuksia siitä, mitkä olisivat niitä uusia toimia, joilla voidaan eriarvoistumiskehitystä pysäyttää.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.04 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on luonnollisesti paras lääke eriarvoistumiseen, mutta tarvitaan muitakin toimia. Tilastot

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

kertovat, että teidän hallituksenne politiikan seurauksena rikkaat rikastuvat ja pienituloiset köyhtyvät. Esimerkiksi IMF:n tutkimuksista ilmenee, että korkeat tuloerot tarkoittavat paitsi heikompaa ja Suomessa jopa ihmisoikeuksia loukkaavaa elintasoja köyhimmille myös heikompaa talouskasvua.

Verotus on tärkeä työkalu tasavertaisuuden takaamisessa. Tämä hallitus ei kuitenkaan ole tarttunut tähän, vaan päinvastoin veropolitiikka on ollut tuloeroja lisäävä. Hallitus ei ole uskonut edes itse asettamansa valtiovarainministeriön veroasiantuntijatyöryhmän neuvoja, kun ryhmä kehotti tasapuolisempaan verotukseen puuttumalla osinkoverotuksen ilmeisiin epäkohtiin. Arvoisa pääministeri, kysynkin teiltä: tuletteko muuttamaan tämän eriarvoistavan veropolitiikan suunnan kohti tasa-arvoisempaa ja tuloeroja kaventavaa verotusta?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi syy siihen, että pitkäaikaistyöttömyyden trendi on kääntynyt, on juuri se, että hallitus sulki työkalupakistaan bruttoveroasteen nostamisen kokonaan pois. Veroasteen nostaminen kääntyy yritysten kilpailukyvyn kautta työllisyyteen, ja nämä keinot, mitä ollaan käytetty edellisillä kausilla verotuksen nostamisen kautta, ovat heikentäneet kilpailukykyä, ja se näkyy siinä, että viime kaudella tuli 100 000 uutta työtöntä ja pitkäaikaistyöttömyyden trendiä ei saatu käännettyä. Sen takia meidän on tärkeää pitää kiinni siitä, että emme nosta bruttoveroastetta, mutta verotuksen sisällä varmasti pystymme tekemään myöskin oikeudenmukaisempia ratkaisuja. Niihin pitää aina pyrkiä.

16.06 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkina aikoina mutta erityisesti Suomen satavuotisjuhlavuonna meidän on puhuttava Suomen tulevaisuudesta: lapsista. Suomessa on köyhiä lapsia noin 130 000. Yksinhuoltajaperheiden köyhyys on edelleen korkea, mutta köyhyyden kasvu on viime vuosina ollut jyrkintä kahden huoltajan pikkulapsiperheissä. Lapsiperheiden köyhyyden ja eriarvoisuuden taustalla on muun muassa tulonsiirtojen heikentymistä, korkeita maksuja, niukkaa koulutusta, työttömyyttä ja alityöllisyyttä, kuten pätkätöitä, osa-aikaisuutta ja nollatyösopimuksia. Arvoisa pääministeri, aikooko hallituksenne parantaa lapsiperheiden tulonsiirtoja, kieltää nollatyösopimukset, toteuttaa maksuttoman kokoaikaisen päivähoiton ja perua lapsiperheille tehdyt heikennykset, kuten työttömien lasten päivähoito-oikeuden heikennyksen? Löytyykö hallitukselta auttamishalua ja myötätuntoa lapsiperheitä kohtaan?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksinhuoltajien köyhyysaste on noussut. Konkreettinen toimenpide, jonka hallitus on tehnyt, on se, että pienituloisimpien varhaiskasvatusmaksuja ollaan poistamassa entistä suuremmalta joukolta. [Eduskunnasta: Hyvä!] Toisekseen sen lisäksi, että tulonsiirrot ovat tärkeitä, tärkeää on myös se, että palvelut toimivat. Se tekeminen, joka tapahtuu päiväkodeissa, varhaiskasvatuksessa, se toiminta ja tekeminen, joka tapahtuu kouluissa ja niissä tilanteissa, joissa lapsi ja vanhemmat, liittyen vanhempien elämäntilanteeseen, ovat esimerkiksi syrjäytymisuhan alla, ovat toimenpiteitä, joilla tähän tilanteeseen puututaan. Sen takia meillä on panostettu nimenomaan siihen arjen tekemiseen. Meillä on tällä hetkellä joka ainoassa maakunnassa menossa muutosohjelmat, joissa tavoitellaan ykköstavoitteena sitä, että tavoitetaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa ne lapset, jotka ovat syr-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

jäytymisuhan alla. Se, mitä tulonsiirrolle jatkossa käy, on hyvin pitkälle kiinni siitäkin, millä tavalla meillä talous kehittyy.

16.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Professori Heikki Hiilamon keskeinen havainto on ollut se, että jos katsotaan eri maita, niin olemme tottuneet ajattelemaan, että ikään kuin pienet tuloerot ja pieni eriarvoisuus sekä talouskasvu olisivat toistensa vaihtoehtoja ja että meidän täytyy valita vain toinen. Professori Hiilamon keskeinen havainto on se, että itse asiassa niissä maissa, joissa ihmisten välinen eriarvoisuus on pystytty pitämään pienenä, paranevat myös talouskasvun edellytykset. Silloin myös tavallisilla ihmisillä on mahdollisuus rakentaa elämää, kuluttaa, elää säädyllisesti. Se on hyväksi myös taloudelle.

Arvoisa pääministeri, teidän hallituksenne alkukauden toimet ovat tähän mennessä valitettavasti vieneet toiseen suuntaan: rikkaat ovat rikastuneet ja köyhät ovat köyhtyneet, jos katsotaan niitä vaikutuksia, joita teidän päätöksistänne on syntynyt. Haluaisinkin kysyä: oletteko valmis näiltä osin arvioimaan esimerkiksi veropolitiikkaanne tulevassa budjettiriihessä? Nythän on otettu käyttöön sellaisia verovähennyksiä, jotka eivät ole työllisyyden kannalta [Puhemies koputtaa] tärkeitä mutta jotka johtavat eriarvoisuuden lisääntymiseen. Oletteko esimerkiksi apteekkarivähennystä valmis... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.10 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on totta, että eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen tulee tukemaan myöskin talouskasvua. Missään tapauksessa nämä eivät ole valintakysymyksiä, toisiaan poissulkevia kysymyksiä, vaan talouskasvun kautta, pitkäaikaistyöttömyyden pienenemisen kautta pystymme myöskin eriarvoisuuskehitystä pysäyttämään, ja tämä on ollut juuri se keskeinen lähestymistapa tähän asiaan. Tämä on meidän yhteinen ongelmamme. Tämä on pitkän ajan kehitys Suomessa, eikä kukaan meistä poliitikoista ole tähän kehitykseen syytön. Sen takia minusta on erittäin hyvä, että sosiaalidemokraattien toimesta on tällainen raportti tehty. Sain juuri tuon raportin tulosteena käsiini ja aion tutustua siihen huolella. Ja toivon, että myöskin Juho Saaren työryhmässä otetaan kaikki se inputti, mitä yhdessä saadaan aikaiseksi. On yhteinen asiamme myöskin pysäyttää tämä ja etsiä yhdessä keinoja [Puhemies koputtaa] ja uusia toimintatapoja tämän kehityksen pysäyttämiseksi.

16.11 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tapa mitata eriarvoisuutta yhteiskunnassa on tuloerot. Pienet tuloerot ovat yksi hyvän yhteiskunnan merkki, ja maailmalla hyvinvoinnissa menestyneimmät maat ovat niitä, joissa on pienet tuloerot. [Ben Zyskowicz: Kuten Suomi!]

Tuloeroja tulee pienentää ennen kaikkea progressiivisella verotuksella, nostamalla pienituloisia ihmisiä köyhyydestä. Toinen puoli on kerätä yhteiskunnalle verotuloja palveluita varten sieltä, missä on maksukykyä. Siksi suurten pääomatulojen saannin suosiminen erillisellä pääomatuloverolla olisi lopetettava, ja kaikkia tuloja tulisi näin verottaa progressiivisesti. Näin veropohja laajenee ja yksinkertaistuu ja verojen välttely vähenee. Lisäksi tuloerot ja eriarvoisuus vähenevät sitä kautta. Professori Heikki Hiilamo ehdotti tuoreessa raportissaan vastaavaa tuloerojen kaventamiseksi muiden hyvien ehdotusten lisäksi. Kysynkin teiltä, valtiovarainministeri Orpo: aikooko hallitus todella tarttua tuloerojen kaventamiseen ja viimein lopettaa pääomamarkkinoiden hyysäämisen pienillä pääomaveroilla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

16.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, se on totta, että eriarvoisuus on meidän yhteiskuntamme pahimpia ongelmia, ja sen taustalla on ennen kaikkea pitkään jatkunut korkea työttömyys. Tuloerot eivät ole tilastojen mukaan 90-luvulta lähtien paljon Suomessa kasvaneet, mutta eriarvoisuus on varmasti työttömyyden takia.

Mutta sitten kun haetaan keinoja sekä eriarvoisuuteen että työllisyyteen, niin rohkenen olla eri mieltä professori Hiilamon kanssa — siis siitä, että minä en usko, että progressiota kiristämällä, ylipäänsä veroja kiristämällä me saamme taloutta kasvuun, työllisyyttä parantamaan tai enemmän tuloeroja vähennettyä. Parasta lääkettä on se, että me saamme talouden toimimaan, ihmiset ottamaan työtä vastaan, että heille tarjotaan töitä, saamme työllisyysasteen ylös, mahdollisimman monen ihmisen sitä kautta pois köyhyydestä. Tämä on ylivoimaisesti paras tie. Sen tähden mielestäni hallituksen veropolitiikka on ollut järkevää. Työn verotusta on kevennetty lähes miljardilla, 450 miljoonaa työtulovähennyksen eli pienten ja keskisuurten työtulojen verovähennyksen kevennykseen, joka kannustaa taas tekemään töitä ja laskee työn verokiilaa. [Puhemies koputtaa] Minusta hallituksen veropolitiikka on ollut työllisyyttä tukevaa [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta eriarvoisuutta vähentävää.

16.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei veroasteen ja työllisyysasteen välisestä yhteydestä voi vetää mitään suoraa johtopäätöstä. Päinvastoin, pohjoismainen hyvinvointimalli on hyvä esimerkki siitä, että korkea työllisyysaste, korkea veroaste ja pienet tuloerot ovat täysin yhdistettävissä.

Tässä on nyt useammassa puheenvuorossa mainittu työllisyyden parantaminen lääkkeeksi eriarvoisuuden kasvuun, mutta se ei ole välineenä riittävä. Ei ole takeita siitä, että vaikka työllisyysaste nousee, vaikka vauraus lisääntyy, niin vauraus myöskin jakautuisi tasaisesti — ellei sen eteen tehdä tietoisia poliittisia ratkaisuja verotuksen, sosiaaliturvapäätösten ja myöskin palkkapolitiikan kautta.

Joten minun kysymykseni hallitukselle on: Tähän asti hallituksen politiikka on tosiaankin ollut eriarvoisuutta kasvattavaa. Hallituksen veropäätökset ovat suosineet suurituloisia, ja pienituloisten perusturvaa on leikattu. Minkälaisia tietoisia päätöksiä hallitus aikoo tehdä eriarvoisuuden vähentämiseksi sen lisäksi, että panostetaan työllisyysasteen nostamiseen?

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edesmennyt ja arvostettu vasemmistoliiton kansanedustaja Outi Ojala muistaakseni sanoi joskus, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Ja tämä logiikka tähän teidän peräänkuuluttamaanne työllisyyden ja talouskasvun yhteyteen syntyy sieltä. Jos meillä on korkea työllisyysaste, kasvava talous, niin meillä on vahvempi valtiontalous. Velkaantuminen taittuu, ja sitä kautta me pääsemme pois ikuisesta supistamisen kierteestä ja meillä on mahdollisuus kehittää meidän hyvinvointiyhteiskuntaamme, koska viime kädessä tasavertaiset, hyvät ja laadukkaat palvelut jokaiselle on ylivoimaisesti parasta eriarvoisuuden estämistä tässä maassa.

16.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella, viime vaalikaudellahan taisi verotus kiristyä joka vuosi ja tuli 100 000 uutta työtöntä, ja se todella lisäsi eriarvoistumista. Nyt kun hallitus on määritellyllä talouspolitiikalla kasvatta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

massa talouskasvua, se aiheuttaa sen, että verotulot kasvavat ja automaattiset vakautteet pienentävät valtion menoja ja tätä kautta tulee todella vahvempaa valtiontaloutta, kuten ministeri Orpo kuulutti. Kysynkin valtiovarainministeri Orpolta: eikö olisi päinvastoin tällaisen tempoilevan veropolitiikan sijasta nyt syytä asettaa jonkinlainen tiekartta, jossa katsotaisiin verotuksen suuria haasteita tulevaisuuteen siten, että se edistäisi meidän taloutemme hyvinvointia ja myöskin kannustavuutta ja sitä kautta voisimme todella professori Saaren työryhmän hyvien esitysten pohjalta sitten saada eriarvoisuutta todella vähennettyä Suomessa?

16.17 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus teki puoliväliriihessä päätöksen, että me tarkastelemme verotusta laajemmin, tiekarttamaisesti pyritään saamaan ennustettavuutta ja vakautta veropolitiikkaan, koska se ennustettava ja vakaa veropolitiikka on yksi aivan oleellinen elementti sille, että me voimme luoda meidän talouskasvustamme pysyvää. Me aloitamme tässä työn, ja siinä varmasti valtiovarainvaliokunnalla ja sen verojaostollakin voisi olla roolia, että pyrittäisiin sitä kautta löytämään myöskin yli vaalikausien yhteistä näkemystä siitä, minkä tyyppistä veropolitiikkaa tehdään.

Edelleen sanon, että mielestäni hallituksen veropolitiikan peruslinjat ovat aivan oikeat. Kokonaisveroaste ei saa nousta, kenenkään henkilön ansiotuloerot ei saa nousta, ja me olemme painottaneet veronkevennyksiä esimerkiksi työn verotuksessa sinne pieniin ja keskisuuriin tuloihin, koska sillä on valtava merkitys sille, että ne ansiot siellä kotitaloudessa kasvavat, mutta myöskin sille, että sitä työtä kannattaa ottaa vastaan.

16.18 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi suuri muutos tapahtui verotuksessa, kun varallisuusvero poistettiin vuoden 2006 alusta. Ministeri Soini, te olitte suuressa salissa oppositiossa joulukuun 8. päivä vuonna 2005, kun silloinen valtiovarainministeri Heinäluoma halusi armahtaa rikkaat. Muistatko, mikä oli se suuri syy, että varallisuusvero piti poistaa? Ministeri Orpo, pitäisikö varallisuusvero palauttaa, koska se tuottaisi tänä päivänä noin 500 miljoonaa valtion budjettiin? [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole missään suunnitelmissa varallisuusveron palauttamista. Meille on äärettömän tärkeää se, että Suomessa on pääomia, että Suomeen hakeutuisi pääomia, koska ilman pääomaa Suomeen ei synny investointeja ja ilman investointeja ei synny työpaikkoja ja niitä työpaikkoja, jotka ovat täällä vielä kymmenienkin vuosien päästä. Meidän täytyy löytää kaikesta huolimatta sellainen tasapaino veropolitiikassa, jossa me kannustamme työn vastaanottamiseen, työntekoon, joka on oikeudenmukainen eli progressiivinen, kuten Suomessa on, siitä pitää pitää kiinni. Mutta meillä pitää samaan aikaan olla sellainen pääoma- ja yritystoiminnan verottaminen, että se kannustaa Suomessa investoimaan ja työllistämään, koska ilman yksityisen sektorin työpaikkoja, jotka tuovat lisäarvoa, meillä ei ole meidän hyvää julkista sektoria, joka tuo meille taas hyvinvointipalvelut.

16.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen verotus, verotus, jonka ihmiset hyväksyvät, on olennainen osa toimivaa yhteiskuntaa. Kun tässä on puhuttu varallisuusverotuksesta, niin on syytä sanoa, että en ollut siinä halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2017 vp

tuksessa jäsenenä, joka päätti poistaa varallisuusveron tuloratkaisun yhteydessä vuoden 2004 syksyllä. Haluan kuitenkin puolustaa sitä ratkaisua siltä osin, että samalla kun varallisuusverosta luovuttiin ja menetettiin 80 miljoonan euron tulot, tehtiin päätös laittaa osingot verolle. Osingot tulivat verolle, mikä tuotti lähes 500 miljoonaa euroa. [Mauri Pekkarinen: Osingot olivat jo aikaisemmin verolla!] Siis toisin sanoen tultiin tilanteeseen, jossa yli 400 miljoonaa euroa tuli valtion kassaan rahaa niiltä, joilla on varaa maksaa. [Hälinää] Nyt kysynkin pääministeriltä: voisiko ajatella sen tyypistä rakenneuudistusta, joka jatkaisi tätä kehitystä, niin että kaikki osingot tulisivat verolle? Nythän kaikista osingoista ei vielääkään makseta veroa, vaan meille on luotu erityisluokka, jonka ei tarvitse maksaa osinkotuloistaan [Puhemies koputtaa] veroa.

16.21 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos edustaja Heinäluoma viittaa tällä luokalla pienten yritysten saamiin pienimpiin osinkoihin, [Paavo Arhinmäki: Ei ne ihan pieniä kaikki ole!] niin pidän sitä kyllä äärimmäisen tärkeänä kannustimena yrittäjyyteen ja erittäin tärkeänä osana siinä politiikassa, johdonmukaisessa politiikassa, jossa kannustetaan ihmisiä yrittäjyyteen ja sitä kautta työllistämään ihmisiä, nostamaan työllisyysastetta. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat olleet aivan keskeisessä roolissa tässä hyvässä työllisyyskehityksessä, mikä Suomessa on nyt saatu aikaiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.